

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ДАВЛАТ СТАНДАРТИ

**Туризм ва унга боғлиқ хизматлар. Тиббий туризм.
Хизмат кўрсатишга доир талаблар**

Расмий нашр

Ўзбекистон Республикаси Туризм ва спорт
вазирлигининг "Спорт ва туризм хизматларини
сертификатлаш маркази" Давлат унитар корхонасига
хизмат доирасида фойдаланиш учун

Сўз боши

1 Ўзбекистон Республикаси Туризм ва спорт вазирлиги «Спорт ва туризм хизматларини сертификатлаштириш маркази» Давлат унитар корхонаси томонидан ИШЛАБ ЧИҚИЛДИ ва ТАҚДИМ ЭТИЛДИ.

2 Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги қошидаги Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлигининг 2022 йил 17 январдаги 05-1369- сонли қарори билан ТАСДИҚЛАНДИ ва ЖОРИЙ ЭТИЛДИ.

3 Ушбу стандарт ISO 22525:2020 «Tourism and related services. Medical tourism. Service requirements» халқаро стандарти билан айнан ўхшаш.

4 Стандартга қуйидаги таҳририй ўзгартиришлар киритилган. «Халқаро стандарт» сўzlари «ушбу стандарт» сўzlарига алмаштирилган.

5 ДАСТЛАБКИ ЖОРИЙ ЭТИЛИШИ

Ушбу стандартни ва унга бўлган ўзгартиришларни Ўзбекистон ҳудудида жорий этиш ҳақидаги ахборот “Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги” томонидан нашр этиладиган кўрсаткичда чоп этилади. Ушбу стандартни қайта кўриб чиқиш ёки бекор қилиш ҳақидаги мувофиқ ахборот Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги томонидан нашр этиладиган ахборот кўрсаткичида чоп этилади.

Ушбу стандартни Ўзбекистон Республикаси ҳудудида расмий чоп этишнинг мутлақ ҳуқуқи Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш агентлигига тегишли.

Мундарижа

	Мукаддима.....	IV
	Кириш.....	V
1	Қўлланиш доираси.....	1
2	Норматив ҳужжатларга ҳаволалар.....	1
3	Атамалар ва таърифлар.....	1
4	Асосий талаблар.....	2
4.1	Умумий қоидалар.....	2
4.2	Виза олишга боғлиқ расмийчиликлар.....	3
4.3	Консьерж хизматлар.....	3
4.4	Тиббий сайёҳларнинг қаноатланиш даражаларини ва ҳаракат режасини кузатиб бориш	4
5	Воситачиларга доир талаблар.....	4
5.1	Умумий қоидалар.....	4
5.2	Саёҳат ва даволанишдан олдинги давр.....	5
5.3	Муолажа.....	6
5.4	Муолажа тугагандан кейинги давр.....	6
6	Тиббий хизмат таъминотчиларига доир талаблар.....	6
6.1	Умумий қоидалар.....	6
6.2	Ахборот.....	7
6.3	Умумий хизмат турларини тақдим этиш.....	7
6.4	Тиббиёт ходимлари.....	8
6.5	Тиббий хизматларни тақдим этиш.....	9
6.6	Овқатланиш	12
6.7	Химоя чоралари ва хавфсизликни таъминлаш.....	12
6.8	Тозалаш, дезинфекция, стерилизация қилиш ва техник хизмат кўрсатиш.....	14
	А илова (ахборот қисми) Тиббий сайёҳнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари.....	15
	В илова (норматив қисм) Лаёқатлилика доир минимал талаблар ва воситачилар учун тавсиялар	17
	Библиография	19

Муқаддима

ISO (Халқаро стандартлаштириш ташкилоти) – бу бутун дунё бўйлаб стандартлаштириш бўйича миллий органлар федерацияси (ISO га аъзо органлар). Халқаро стандартларни тайёрлаш бўйича иш ISO техник қўмиталари орқали амалга оширилади. Техник қўмита ташкил этилган мавзудан манфаатдор бўлган, ҳар бир аъзо-орган мазкур қўмитада вакиллик қилиш ҳуқуқига эга. ISO билан алоқада бўлган халқаро ташкилотлар, давлат ва нодавлат ташкилотлар ҳам ушбу ишда иштирок этади. ISO электротехника соҳасида стандартлаштиришнинг барча масалалари бўйича Халқаро электротехника комиссияси (IEC) билан узвий ҳамкорлик қилади.

Ушбу стандартни ишлаб чиқиш учун ишлаб чиқилган тартиботлар, шунингдек уни кейинги юритиш учун мўлжалланган тартиботлар ISO/IEC, 1-қисм Директиваларида таърифланган. Хусусан, ISO ҳужжатларининг ҳар хил турлари учун зарур бўлган, тасдиқлашнинг турли хил мезонларини таъкидлаш лозим. Ушбу стандарт ISO/IEC, 2-қисм директиваларининг тахририй қоидаларига мувофиқ тайёрланган (www.iso.org/directives га қаранг).

Шунга кўра, ушбу стандартнинг баъзи элементлари патент ҳуқуқларининг предмети бўлиши мумкинлигига, эътибор қаратилади. ISO қандайдир ёки барча шунга ўхшаш патент ҳуқуқларининг идентификацияси учун масъул эмас. Стандартни ишлаб чиқиш жараёнида аниқланган, ҳар қандай патент ҳуқуқлари тўғрисидаги батафсил ахборотлар ISO нинг кириш қисмида ва/ёки олинган патент декларацияларининг рўйхатида келтирилади (қар. www.iso.org/patents).

Ушбу стандартда ишлатиладиган ҳар қандай савдо номи, фойдаланувчиларнинг қулайлиги учун тақдим этилган ахборот ҳисобланади ҳамда маъқуллаш ҳисобланмайди.

Мувофиқликни баҳолаш билан боғлиқ бўлган, ISOнинг ўзига хос атамалари ва ибораларининг аҳамиятини, шунингдек савдодаги техник тўсиқлар (СТТ) соҳасидаги Бутунжаҳон савдо ташкилотининг (БСТ) ISO принципларига амал қилиниши тўғрисидаги ахборотларини изохлаш учун қуйидаги ҳавола бўйича ахборотларни кўринг: www.iso.org/iso/foreword.html.

ISO/TC 228, Туризм ва у билан боғлиқ бўлган хизмат турлари Техник қўмитаси, ушбу стандарт учун масъул қўмита ҳисобланади.

Ушбу стандарт бўйича ҳар қандай мулоҳазалар ёки саволлар стандартлаштириш бўйича миллий органга йўналтирилиши лозим. Ушбу органларнинг тўлиқ рўйхатини www.iso.org/members.html ҳаволаси бўйича топиш мумкин.

Кириш

Кейинги йилларда тиббий ёрдам излаб бир мамлакатдан бошқа мамлакатга саёҳат қилаётган инсонлар сони сезиларли даражада ўсмоқда. Ушбу вазиятни изоҳлаш учун баъзи сабаблардан бири маълум бир мамлакатларнинг тақдим этаётган рақобатбардош нархлари, тиббий сайёҳлар истиқомат қилувчи мамлакатларда даволаниш қийинлиги, шунингдек тегишли тиббий хизматларни олишдаги узун кутиш рўйхати ҳисобланади. Бошқа нарсалар билан бир қаторда, ушбу глобал бозорда ўсиб бораётган талаб халқаро саёҳатларнинг қулайлиги ва мавжудлиги, шунингдек техника тараққиёти ва Интернет тақдим этадиган имкониятлар туфайли ўсди. Даволанишга косметик жарроҳлик, стоматология, лазер кўз жарроҳлиги, умуртқа ораси дискини алмаштириш, мия жарроҳлиги (мия қопқоғини мослаштириш каби), онкологик жарроҳлик (масалан, шишларни олиб ташлаш ёки органларни тўлиқ олиб ташлаш), бариатрик жарроҳлик (масалан, ошқозонни шунтлаш) ва юракни шунтлаш операциясини ўз ичига олади.

Тиббий туризмнинг қиймат занжирида кўплаб манфаатдор томонлар, жумладан воситачилар, тиббиёт ходимлари (масалан, клиникалар ва шифохоналар), мутахассислар (масалан, шифокорлар) ва бошқа манфаатдор томонлар (масалан, суғурта компаниялари ва консулликлар) иштирок этади. Тиббий туризмни ривожлантириш маъмурий вазифаларни соддалаштириш, тиббий муолажаларни такомиллаштириш ва мослаштириш ва даволанишдан кейинги тиббий ёрдамни такомиллаштириш, шунингдек саёҳатни ташкил этишни мувофиқлаштириш каби кўплаб қийинчиликларга дуч келмоқда. Бу тиббиёт соҳаси мутахассислари учун тиббий сайёҳларнинг талабларини қондириш учун баъзи қийинчиликларни келтириб чиқариши мумкин.

Шу сабабли тиббий сайёҳларнинг талабларини қондириш учун турли манфаатдор томонларни ҳисобга олган ҳолда, халқаро миқёсда тиббий туризм хизматларини тақдим этиш учун минимал сифат талабларини аниқлаш зарурати мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Туризм ва спорт
вазирлигининг "Спорт ва туризм хизматларини
сертификатлаш маркази" Давлат унитар корхонасига
хизмат доирасида фойдаланиш учун

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING ДАВЛАТ СТАНДАРТИ

Туризм ва унга боғлиқ хизматлар. Тиббий туризм. Хизмат кўрсатишга доир талаблар

Туризм и связанные с ним услуги. Медицинский туризм. Требования к обслуживанию

Tourism and related services. Medical tourism. Service requirements

Жорий этиш санаси: 2022 йил 1 апрел

1 Қўлланиш доираси

Ушбу стандарт тиббий туризм соҳасида тиббий хизматларнинг воситачилари ва таъминотчилари учун талаб ва тавсияларни белгилайди.

Ушбу стандарт сайёҳларга тиббий сабабларга кўра саёҳат қилаётган сайёҳларнинг талабларини қаноатлантириш учун сифатли хизматларни тақдим этишга мўлжалланган.

Ушбу стандарт талассотерапия марказлари, тиббий курортлар ёки соғломлаштириш курортларига тааллуқли эмас.

2 Норматив ҳужжатларга ҳаволалар

Ушбу стандартда норматив ҳаволалар мавжуд эмас.

3 Атамалар ва таърифлар

Ушбу стандартда тегишли таърифлар билан қуйидаги атамалар қўлланилган:

ISO ва IEC стандартлаштиришда фойдаланиш учун терминология маълумотлари базасини қуйидаги манзилларда сақлайди:

- ISO онлайн кўриш платформаси: <http://www.iso.org/obp> да мавжуд
- IEC электропедияси: <http://www.electropedia.org/> да мавжуд

3.1 консъерж хизматлар: тиббий хизмат таъминотчисининг (3.4) хизматлари (3.2) ёки уларнинг иккаласи томонидан тиббий сайёҳнинг хизмат кўрсатиш сифатини яхшилаш мақсадида тақдим этилган хизмат.

Мисол. Учрашув ёки аэропортга қайтиш, тиббий ва кўнгилочар тадбирларни қўллаш, автомобил қўйиш жойи хизматлари, таржимон хизматлари, болаларга ғамхўрлик қилиш, тозалаш ходимлари, ҳайдовчилар, 24 h шахсий хизмат кўрсатиш, уй-жой ижараси.

3.2 воситачи: Тиббий хизматлар учун шартнома тузиш жараёнида тиббий сайёҳга ёрдам берадиган тиббий хизмат кўрсатиш соҳасидаги воситачи.

Кириш учун изоҳ 1: Баъзи воситачилар, шунингдек тиббий сайёҳ учун консъерж хизматларини, парвозлар ёки турар жойларни тўлиқ ёки қисман ташкил қилишади.

[МАНБА: ISO 22886:2020, 3.11.2]

Мисол. Саёҳлик агентлиги, тиббий кластер, тиббий хизмат кўрсатувчи халқаро бўлим.

3.3 тиббий хизмат кўрсатиш: Алоҳида шахслар ёки умуман аҳолининг соғлиғини сақлаш ва яхшилаш чоралари.

3.4 тиббий хизмат таъминотчиси: Тиббий сайёҳларга (3.9) тиббий маслаҳат, диагностика, реабилитация ва тиббий ёки жарроҳлик муолажалари тақдим этиладиган ташкилот.

Мисол. Клиника, шифохона, реабилитация маркази.

3.5 кичик тиббий ходим: Тиббий сайёҳларга (3.9) клиник хизмат кўрсатувчи малакали ходимлар.

Мисол. Амалиётчи ҳамшира, шифокор ёрдамчиси, шошилиш тиббий ёрдам бўйича кичик мутахассис, рентгенолог, диетолог.

3.6 тиббий муолажа: Тиббий хизмат кўрсатишга (3.3) қаратилган ҳаракатлар.

Мисол. Ташхис, даволаш, терапия ва таҳлил.

3.7 тиббий ходим: Касбий амалиётга қўйиладиган қонунчилик талабларига мувофиқ тиббий мутахассислик битирувчилари.

3.8 тиббий туризм: Асосий мотивация сифатида тиббий хизмат кўрсатишга (3.3) эга бўлган халқаро ёки миллий саёҳат.

3.9 тиббий сайёҳ: Тиббий хизматлар олиш (3.3) мақсадида саёҳат қилувчи шахс.

Кириш учун изоҳ 1: Ушбу саёҳатнинг сабаблари тиббий маслаҳат, диагностика, реабилитация ва тиббий ёки жарроҳлик даволанишни ўз ичига олади.

3.10 вақтинчалик саёҳатга рухсат: тиббий хизмат таъминотчисидан (3.4) чиқиб, даволанишни (3.11) давом эттирувчи, кейинчалик даволанишни бир неча босқичда амалга оширувчи тиббий сайёҳга (3.9) берилган рухсат.

Кириш учун изоҳ 1: Онкология каби бундай даволаш усулларида даволаш бир неча давр мобайнида амалга оширилади.

3.11 даволаш: Хасталик, травма ёки касаллик туфайли тиббий сайёҳга (3.9) уни соғломлаштириш ёки ҳаёт сифатини яхшилаш мақсадида берилган тиббий хизмат кўрсатиш (3.3).

4 Асосий талаблар

4.1 Умумий қоидалар

Ушбу банд тиббий туризмда сифатли хизмат кўрсатиш талабларини белгилайди ва воситачи ва тиббий хизмат таъминотчиларига қўлланилади.

Воситачи ва тиббий хизмат таъминотчиси:

а) тиббий сайёҳга уларнинг мутахассисликлари, тақдим этилаётган хизматлар ва уларнинг ваколатлари тўғрисида ҳужжатлаштирилган маълумот бериш;

б) тиббий сайёҳга саёҳат ва тиббий муолажалар ҳақида керакли маълумотларни тақдим этиш орқали жараёни енгиллаштириш учун бир-бири билан ва тиббий сайёҳ билан ҳамкорлик қилиш;

с) ўз фаолиятини амалга ошириш учун тегишли суғуртага эга бўлиш;

д) уларга тегишли ҳуқуқий талабларни аниқлаш (масалан, фаолият лицензияси, тиббиёт органининг рухсатномаси, санитария транспорти, озиқ-овқат хавфсизлиги, хавфли чиқиндиларни бошқариш, рентген аппаратлари), шунингдек уларни таклиф қилиш ва хизмат кўрсатишда ҳисобга олишларини таъминлаш;

е) тиббий сайёҳларнинг шахсий ва клиник маълумотларини бошқарувчи ташкилотнинг турли филлиларини аниқлаш учун ҳужжатлаштирилган жараёни

аниқлаш ва амалга ошириш, шунингдек ушбу маълумотларга ҳар бир иш профилига кириш учун зарур бўлган рухсатномалар даражасини белгилаш;

f) тиббий сайёҳлар учун маълумотларнинг махфийлиги ва ҳимоясини таъминлаш (масалан клиник маълумотлар ва маъмурий маълумотлар учун алоҳида ёзувлар); ушбу маълумотларга киришни бошқариш ва назорат қилиш имконини берувчи дастурий таъминот тизимларини жорий этиш тавсия этилади (масалан таҳлиллар, натижалар, диагностика);

g) ўлим билан тугаган ва репатриация (тиббий сайёҳлар ва уларнинг ҳамроҳлари учун) билан боғлиқ бошқа харажатларни ҳисобга олган ҳолда ушбу таклифга киритилмаган бўлса, даволанишнинг мумкин бўлган асоратларини қоплаш учун суғурта шартномасини тузиш тавсия этилади;

h) сифатли хизмат кўрсатиш ва тегишли ички бошқарувни кўрсатадиган бошқарув тизимини жорий этиш.

4.2 Виза олиш билан боғлиқ расмийлик

Воситачи, тиббий хизмат кўрсатувчи ёки ҳар иккаласи, агар керак бўлса халқаро тиббий сайёҳлар учун ва ҳеч бўлмаганда уларнинг тиббий сайёҳларининг аксарияти келган мамлакатлар учун виза талабларини белгилаши ва ҳужжатлаштириши керак.

Баъзи ҳолларда тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳнинг илтимосига биноан таклифнома хатига ёзилиши мумкин.

4.3 Консьерж хизматлар

4.3.1 Умумий қоидалар

Консьерж хизматлар воситачи ёки тиббий хизмат таъминотчиси томонидан ҳам таклиф қилиниши мумкин.

Воситачи ёки тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳларнинг қулайлиги учун тақдим этилган хизматларни аниқлаши керак. Шу мақсадда масалан қуйидагиларни таҳлил қилиш керак:

- a) тавсия этилган даволаш тартиби;
- b) тиббий сайёҳларнинг ўртача туриш муддати;
- c) тиббий сайёҳларнинг келиб чиқиши;
- d) тиббий сайёҳлар билан боғлиқ тиллар ва бошқа маданий хусусиятлар.

4.3.2 Хорижий тиллар ва таржима хизматлари

Воситачи ва тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳларнинг келиб чиқиш давлатларини ҳисобга олган ҳолда аниқланган камида битта хорижий тилда мулоқот қилишлари ва хизматларини кўрсатишлари керак. Таржима хизматлари зарур бўлганда, ушбу хизматлар тақдим этилиши керак.

Воситачи ва тиббий хизмат таъминотчиси рўйхати ёки таржима хизматлари билан боғлиқ бўлган алоқа маълумотларига кириш ҳуқуқига эга бўлиши керак.

4.3.3 Транспорт хизматлари

Транспорт хизматлари асосий манзилга (масалан, аэропортлар) кириш жойларидан таклиф қилиниши керак.

Тегишли транспорт воситалари ва жисмоний имконияти чекланган тиббий сайёҳлар учун транспорт воситалар тақдим этилиши керак.

Тиббий сайёҳлар амалдаги шартлар ҳақида олдиндан хабардор бўлишлари керак.

Белгиланган жойдаги турар жойга ташиш тиббий хизмат таъминотчиси ёки воситачи томонидан таъминланади (агар мавжуд бўлса). Ташиш тиббий сайёҳларнинг соғлиғига мос келиши керак.

4.3.4 Жойлаштириш хизматлари

Тиббий хизмат (масалан кейинги кузатув ва тикланишлар) таъминотчилари томонидан кўрсатиладиган даволаниш тури жойдан ташқарида жойлаштириш хизматини талаб қилганда, воситачи ва тиббий хизмат таъминотчиси амалий маълумотни тақдим этиш учун жойлаштириш хизмати воситачилари ва бошқа хизмат кўрсатувчи компаниялар билан ишлайди. Жойлаштириш воситаси ногиронларнинг эҳтиёжлари ва талабларини ҳисобга олади.

Изоҳ: Мавжудлик талаблари ҳақида кўпроқ маълумот олиш учун ISO 21902¹⁾ га қаранг.

Ушбу турдаги хизматларни хизмат пакети шаклида даволаш билан бирга буюртма қилиш мумкин бўлиши керак.

4.4 Тиббий сайёҳларнинг қаноатланиш даражаларини ва ҳаракат режасини кузатиб бориш

Ҳар иккала тиббий хизмат ҳам, воситачи ҳам тиббий сайёҳнинг ўз хизматидан қониқиш даражасини баҳолайди ва назорат қилади. Бошқа нарсалар билан бир қаторда консъерж хизматлари мавжуд бўлса улар баҳоланади ва назорат қилинади.

Ушбу баҳолашдан олинган натижалар тиббий хизмат таъминотчиси, воситачи ёки иккаласи ҳам тиббий сайёҳларнинг қаноатланишини ошириш учун ҳаракат режасини амалга ошириш учун жалб қилинган ходимлар учун мавжуд бўлиши керак. Шунингдек улар тиббий сайёҳларнинг шикоятларини кўриб чиқади.

Тиббий сайёҳнинг қаноатланишини мониторинг қилиш режаси доирасида олинган натижалар, шунингдек тиббий сайёҳнинг қаноатланишини ошириш учун қилинган ҳаракатлар қайд этилиши керак.

5 Воситачига доир талаблар

5.1 Умумий қоидалар

Тиббий туризм учта асосий жараёнга бўлинади:

- саёҳатга тайёргарлик ва даволанишдан олдинги давр;
- даволаш;
- даволанишни тугатгандан кейинги давр, шу жумладан уйга қайтиш ва кейинги кузатув.

Воситачи қуйидагиларга мажбур:

- а) тиббиёт соҳасида аниқ билимга эга бўлиш;
- б) ҳар икки томон ҳам амал қилиши керак бўлган тартибни ўз ичига олган шартнома орқали тиббий хизмат кўрсатувчи билан муносабатларини ҳужжатлаштириш; ушбу шартнома тиббий сайёҳларнинг маълумотларини ҳимоя қилишни таъминлаши керак;

- с) тиббий даволаниш ҳақида ҳужжатлаштирилган маълумотни сақлаш.

Воситачилар учун минимал ваколатлар В иловасида кўрсатилган талабларга жавоб бериши керак.

¹⁾ Тайёргарлик босқичида. Нашр этилган вақт босқичи: ISO/DIS 21902:2020.

5.2 Саёҳат ва даволанишдан олдинги давр

Воситачи қуйидагиларга мажбур:

а) тиббий сайёҳдан тиббий хизмат таъминотчиси, тегишли даволанишни таклиф қилиши учун умумий маълумотларни тўплаш ва шифокорнинг илтимосига биноан тиббий сайёҳ шифокорга касаллик тарихи ҳақида маълумот бериш учун тўлдириши керак бўлган шаклни тақдим этиши;

б) тиббий сайёҳга шифокор, тиббиёт хизмат ваёки ўз хизматлари ва тажрибаси ҳақида керакли маълумотларни тақдим этиши;

в) сўровноманинг тиббий сайёҳ билан тўлдирилганлигига ишонч ҳосил қилиниши; анкета тиббий сайёҳнинг камида контакт маълумотларини, афзал кўрилган тил ва махфийлик сиёсатини тақдим этишни ўз ичига олиши, шунингдек тиббий сайёҳга уларнинг эҳтиёжларини ёки касаллик ҳолатини тушунтиришга имкон бериши керак;

г) тиббий сайёҳга олдиндан тақдим этилган ариза шаклида қўшимча маълумот олиш учун мурожаат қилиш, унинг ўзига хос эҳтиёжлари, муаммолари ва тахминлари, таклифи ва талаб қилинган даволаниш муддати;

д) тиббий хизмат таъминотчисидан тиббий ходимлар, даволаниш, таҳлил афзалликлари, даволанишнинг мумкин бўлган умумий хавфи ва асоратлари, яшаш давомийлиги, даволаниш муддати ва тикланиш вақтидан олдин тахмин қилинган вақт ҳақида маълумот олиш ва тиббий сайёҳни тиббий жараёни тушунтириш учун тиббий хизмат таъминотчисига юбориш орқали беморни хабардор қилиш;

е) тиббий сайёҳга сафарни ташкил этиш таклифи ҳақида умумий маълумот бериш (масалан виза ҳақида умумий маълумот, заруратга қараб трансфер ҳақида маълумот);

ж) тиббий сайёҳ тиббий ходимлар орасида шахсий маълумотларни тўплаш ва тарқатиш учун расмий розилик берганлигига ишонч ҳосил қилиш;

з) тиббий маълумот ва таҳлиллар (масалан, магнит-резонанс томография, рентген суратлар, фотосуратлар, клиник лаборатория натижалари) тиббий муолажа учун зарур бўлган вақтда тиббий сайёҳ томонидан тақдим этилганлигига ишонч ҳосил қилиш;

и) энг қулай саёҳат кунлари ҳақида тиббий сайёҳ билан музокара олиб бориш;

й) тиббий сайёҳ билан жойлашув шароитлари ва бошқа зарур консерж хизматларини мувофиқлаштириш; воситачи тиббий сайёҳнинг эҳтиёжларини қаноатлантирадиган тиббий сайёҳни жойлаштириш учун хизмат кўрсатувчи воситачини таклиф қилиши керак (яъни махсус имкониятлар, овқатланиш ва унга ҳамроҳ шахс нуктаи назаридан);

к) тиббий хизмат таъминотчисидан даволаниш нархини сўраш;

л) тиббий сайёҳга қуйидагилар ҳақида маълумот берилади:

- паспорт ва виза олиш каби керакли саёҳат ҳужжатлари ва уларнинг тахминий қиймати;

- тиббий сайёҳ тиббий хизмат таъминотчиси олдида келгандан сўнг, даволанишни тиббий кўрсаткичларга кўра бекор қилиш эҳтимоли;

- танланган шифокор кутилмаган ҳолатлар туфайли мавжуд бўлмаслиги эҳтимоли; бу ҳолда мавжуд тиббий сайёҳ билан келишилган ҳолда аниқланиши керак;

- тўлов шартлари;

- жараёнинг ҳар бир томони (воситачи ва тиббий ёрдам кўрсатувчи);

- даволаш амалга ошириладиган мамлакатда амал қилувчи амалдаги қонунчилик;

m) барча маълумотларни (шу жумладан тиббий жараён ва консъерж хизматларини) олгандан сўнг, тиббий сайёҳга тасдиқлаш учун барча хизматларнинг якуний таклифини юбориш; ушбу таклифга нима киритилганлигини ва нима бўлмаслигини аниқлашга имкон бериш учун етарлича аниқ бўлиши керак; асоратларни келтириб чиқарадиган хизматларни (агар мавжуд бўлса) қопланишини аниқлаш керак;

n) тиббий хизмат таъминотчисидан даволаниш учун ёзувни амалга ошириш;

o) тиббий сайёҳнинг махсус эҳтиёжлари ва талабларини инобатга олган ҳолда консъерж хизматларини ташкил этиш;

p) тиббий сайёҳга сафар ҳақида тўлиқ маълумотни, биринчи навбатда чиқиш ва борадиган жойга келиш санасини олдиндан юбориш;

q) воситачининг маъмурий ходимлари клиник маълумотларга кириш имконига эга эмаслигига ишонч ҳосил қилиш.

5.3 Муолажа

Воситачи тиббий хизмат таъминотчиси билан даволаниш даврида келишувни тўғри бажарилишини назорат қилиш ва таъминлаш, шунингдек қонқарсиз натижалар юзага келган тақдирда тиббий сайёҳларга ёрдам кўрсатиш учун алоқада бўлиши керак.

5.4 Муолажа тугаганидан кейинги давр

5.4.1 Умумий қоидалар

Воситачи операциядан кейинги даволаниш вақтида келишувни тўғри ривожлантиришни назорат қилиш ва таъминлаш, шунингдек асоратлар ёки қонқарсиз натижалар юзага келганда воситачилик вазифасини бажариш учун тиббий хизмат таъминотчиси билан алоқада бўлиши керак.

Хусусан, мақсадли тикланиш даврида (агар мавжуд бўлса), воситачи “боғловчи бўғин” сифатида тиббий сайёҳ тиббий хизмат таъминотчисидан тиббий муолажага мувофиқ даволанишдан кейин зарур кузатув олиб боришини таъминлаши керак.

Воситачи жойлаштириш воситаси тиббий сайёҳнинг ўзига хос эҳтиёжларига мослаштирилишини таъминлаши керак.

5.4.2 Уйга қайтиш ва кейинги кузатув

Агар воситачи тиббий сайёҳни уйга қайтариш жараёни учун масъул бўлса, ушбу жараённи тиббий сайёҳнинг ўзига хос эҳтиёжларига мувофиқ режалаштириши керак.

Воситачи тиббий сайёҳ уйга қайтгач, кузатувни таъминлаши керак.

6 Тиббий хизмат таъминотчиларига доир талаблар

6.1 Умумий қоидалар

Тиббий хизмат таъминотчиси қуйидагиларга мажбур:

a) тиббий сайёҳлар учун суғурта полисини аниқлаш ва ҳисобот бериш;

b) тиббий сайёҳ билан самарали мулоқотни таъминлаш;

c) тиббий сайёҳларни ўз ҳуқуқлари ҳақида хабардор қилиш ва уларни ҳурмат қилиш.

Изоҳ: А иловасида тиббий сайёҳнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари ҳақида маълумот мавжуд.

6.2 Ахборот

6.2.1 Тиббий хизмат ҳақида маълумот

Тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳга қуйидаги маълумотларни тақдим этиши керак:

- a) маҳаллий ва инглиз тилида тиббий хизмат таъминотчисининг номи;
- b) иш соатлари, мавжуд ходимлар, фавқулодда телефон рақамлари ва тиббий амалиёт билан шуғулланадиган ва унга масъул бўлган ходимлар;
- c) объектлар ва хизматларнинг мавжудлиги хусусиятлари (масалан рўйхатга олиш жараёни, тақдим этилган хизматлар, фавқулодда вазиятлар бўйича маслаҳат);
- d) суғурта, харажатлар, тўлов усуллари ва молиявий ёрдам имкониятлари;
- e) консъерж тиббий сайёҳга ва унинг ҳамроҳларига транспорт хизматлари, жойлаштириш каби хизматлар (яшаш турлари ва давомийлиги ҳақида маълумот);
- f) тиббий ёрдам кўрсатувчи ёрдамчи хизматлар (масалан кутубхона, кафетерия, кир ювиш хизматлари);
- g) виза олиш учун талаблар;
- i) брон қилишни бекор қилиш қоидалари; тиббий сайёҳнинг розилиги ҳақидаги далиллар сақланиши керак;
- j) тиббий сабабларга кўра даволанишни рад этиш ёки уни тўхтатиш ҳолатларида тиббий хизмат таъминотчисининг мажбуриятлари;
- k) тиббий хизмат таъминотчисининг ўзгариши билан боғлиқ шартлар; агар шундай бўлса, тиббий сайёҳнинг розилиги тасдиқланиши керак;
- l) тиббий хизмат томонидан тақдим этилган суғурта қопламаси ҳақида маълумот.

Тиббий хизмат таъминотчиси тиббиёт соҳасидаги билим ва тажрибасини тасдиқловчи сертификатлар ва аккредитацияларни тақдим этиши керак.

6.2.2 Даволаш ҳақида маълумот

Таклиф этилаётган даволанишнинг ҳар бир тури учун шифокор тиббий саёҳатчига қуйидагилар ҳақида хабар бериши керак:

- a) боғлиқ ҳавфлар, мумкин бўлган ножўя таъсирлар ёки реакциялар (аллергия), қарши кўрсатмалар, дори-дармонлар; хусусан, ҳомиладорлик ёки маълум бир касаллик ҳолатида мос бўлмаган даволаш усуллари аниқланиши ва хабар қилиниши керак;
- b) даволаш (тайёргарлик) олдидан давр, даволаш ва кузатиш тугагандан кейинги давр;
- c) таклиф этилаётган хизматлар нархи;
- d) қўлланиладиган усуллар, дори-дармонлар, кузатув ва бошқа шунга ўхшаш даволашлар ва таклифда кўрсатилмаган хизматлар;
- e) рухсат этилган кийим тури ва шахсий нарсалар;
- f) муайян таҳлилларга мувофиқ талаб қилинадиган тайёргарлик жараёни бўйича кўрсатмалар (масалан парҳез талаблари);
- g) даволаш учун белгиланган талаблар; улар тиббий сайёҳ тушунадиган тарзда тақдим этилади; ушбу хабарнома ҳужжатлаштирилган бўлиши керак.

6.3 Умумий хизмат турларини тақдим этиш

Тиббий хизмат таъминотчиси қуйидагиларга мажбур:

- тақдим этилган хизматларга қараб маслаҳат ва қабул қилиш жадвали олдиндан белгиланиши кераклиги;
- беморни рўйхатга олиш учун керакли ҳужжатларни тақдим этиши;

- тиббий саёҳатчининг даволанишни тўхтатиш билан боғлиқ хавф ҳақидаги тиббий фикрига рози бўлмаган низолар ёки вазиятларни ҳал қилиш усулини ишлаб чиқиш (масалан тиббий хизмат таъминотчисини жавобгарликдан озод қилиш тўғрисидаги аризани имзолаш);

- ҳар қандай тиббий фавқулодда вазият ёки асоратлар (масалан алоқада бўлган шахс, тиббий транспорт) содир бўлганда кўрилиши керак бўлган чораларни аниқлаш;

- тиббий сайёҳга исталган вақтда, ҳатто олдиндан хабардор қилинган розилик билан ҳам даволанишни тўхтатиш имкониятини таклиф қилиш;

- тиббий сайёҳга розилик маълумотини бекор қилиш имкониятини бериш; хабардор қилинган розилик бекор қилинган ёки ихтиёрий равишда бўшатиш ҳолларда, тиббий хизмат таъминотчиси касаллик тарихи билан бирга ёзувни юритиши керак;

- тиббий сайёҳнинг охириги хоҳишини ҳурмат қилиш, агар мавжуд бўлса уни қонунчилик базаси ҳақида хабардор қилиш;

- тиббий сайёҳ бошқа шифокорнинг фикрини сўраганда ёки бу мақсадда даволовчи шифокорни ўзгартирганда тегишли ёзувларни юритишни осонлаштириш;

Тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳнинг шахсий нарсаларини / буюмларини ҳимоя қилиш учун аниқ чоралар кўриши керак.

6.4 Тиббиёт ходимлари

6.4.1 Ходимларни режалаштириш ва мувофиқлаштириш

Тиббий хизмат таъминотчиси куйидагиларга мажбур:

а) хизматларга бўлган талаб, сменалар, тиббиёт пунктининг ихтисослашуви ва иш соатлари каби мезонларга кўра зарур тиббий мутахассислар сонини аниқлаш;

б) зарур бўлган турли хил тиббий зарур лавозимларни ва уларнинг масъулиятини белгилаш ва ҳужжатлаштириш;

с) ҳар бир тиббий сайёҳ учун ҳаракатларни мувофиқлаштириш бўйича босқичларни амалга ошириш ва ҳужжатлаштириш.

6.4.2 Малака талаблари

Илгари тайинланган тиббий мутахассис лавозимларига нисбатан турли хил лавозим профилилари куйидагилар ҳисобга олинган ҳолда аниқланади:

а) талаб қилинадиган қобилиятлар, кўникмалар, билимлар ва сертификатлар (масалан аъзолик сертификати);

б) вазифалар ва мажбуриятлар.

Тиббиёт ва кичик тиббиёт ходимлари ўз лавозими ва мутахассислигига мувофиқ расмий дипломга эга бўлиши керак. Хусусан, махсус тайёргарликка эга бўлган тиббиёт ходимлари (масалан ҳамширалар, физиотерапевтлар, рентген суратлари диагностикаси бўйича мутахассислар, химик лаборантлар, оптиклар, тиббий лаборатория олимлари, қон банкиси мутахассислари) тегишли талабларга жавоб бериши керак (масалан фуқаролик мажбуриятларини суғурталаш, аъзолик сертификати, рентген аппарати операторлари учун лицензия).

Тиббий сайёҳлар билан боғлиқ бўлган лавозимлар учун тиббий сайёҳларни мослаштириш ва тилни билишга алоҳида эътибор берилади.

6.4.3 Таълим

Тиббий хизмат таъминотчиси ходимлар учун зарур бўлган таълимни таъминлаши керак. Шу сабабли, турли иш йўналишлари учун ўқув режаси

аниқланиши ва амалга оширилиши керак. Ушбу режа ташқи ва ички ходимлар томонидан ўтказиладиган ўқув тадбирларини ўз ичига олиши мумкин.

Ушбу режани ишлаб чиқиш учун тиббий хизмат таъминотчиси ходимларнинг ўқув эҳтиёжларини аниқлаши керак.

Таълим фаолиятининг давомийлиги, шунингдек кузатув механизмлари аниқланиши керак.

Лавозимга қараб, ўқув режасида қуйидаги мавзулар ва тиббиёт мутахассисининг бошқа тегишли талаблари кўриб чиқилади:

а) тиббий сайёҳларнинг сегментацияси, маданий ёндашуви, кадриятлари ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда хушмуомалалик қоидалари;

б) тиббий сайёҳлар келиб чиққан мамлакатларни ҳисобга олган ҳолда хорижий тиллар;

с) ахборот технологиялари кўникмалари;

д) кўрсатилаётган хизматлар сифати даражасига доир талаблар;

е) алоҳида эҳтиёжли одамларга (ногиронлар ва қариялар каби) ёрдам кўрсатиш;

ф) хавф, ёнғин ва бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш;

г) фавқулодда вазиятлардаги қарор;

ҳ) озиқ-овқат хавфсизлиги (агар мавжуд бўлса);

и) тиббий сайёҳларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари;

й) маълумот берилган келишув;

к) одоб-ахлоқ.

Тиббий хизмат таъминотчилари, янги ходимларни ўқитишнинг минимал муддатини ходимлар тажрибаси, ички тартиб-қоидалар ва эгаллаб турган лавозимлари асосида белгилайди. Таълим тўғрисидаги ёзувлар сақланиши керак.

6.5 Тиббий хизматларни тақдим этиш

6.5.1 Беморни қабул қилиш жараёни

Қабул қилиш жараёни тиббий мезонларга мувофиқ аниқланиши ва ҳужжатлаштирилиши керак. Тиббий хизмат таъминотчиси қуйидагиларга мажбур:

а) тиббий сайёҳни фақат тегишли шароитларда зарур ёрдам ва хизматлар кўрсатиш мумкин бўлганда қабул қилиш;

б) хатоликка йўл қўймаслик учун тиббий сайёҳлар тўғри идентификацияланганлигига ишонч ҳосил қилиш (масалан билагузук ёрдамида);

с) тиббий сайёҳларни қабул қилиш учун дастлабки тиббий кўрик ёки скрининг зарурлигини аниқлаш, бунда маслаҳатлашувлар ва касалхонага ётқизиш жадвали олдиндан белгиланиши керак; агар тиббий сайёҳ касалхонага ётқизилган бўлса, у тиббий муассасанинг тегишли бўлимига юборилиши керак;

д) тиббий сайёҳларни назорат қилиш бўйича аниқ кўрсатмаларга эга бўлиш;

е) тиббий хизмат таъминотчилари учун тўлов усуллари ва тиббиёт муассасалари ҳақида маълумот бериш;

ф) тиббий хизмат таъминотчиси билан қандай қилиб хонани брон қилишни ва керак бўлганда қўшимча хизматлар ва консъерж хизматларига қандай буюртма беришни аниқлаш.

6.5.2 Тиббий сайёҳнинг касаллик тарихи

Тиббий сайёҳга ёрдам кўрсатиш малакали ходимлар томонидан режалаштирилиши ва тиббий сайёҳнинг касаллик тарихида қайд этилиши керак. Тиббий сайёҳнинг касаллик тарихи фақат ваколатли ходимлар учун мавжуд бўлиши

ва камида тиббий сайёҳда ўтказилган тиббий муолажалар, дори-дармонлар, жарроҳлик маълумотлари, қўлланиладиган анестезия тури (агар керак бўлса), симптомлар ва даволаш натижаларини ўз ичига олиши керак.

6.5.3 Маълумот берилган келишув

а) Аниқ қарор қабул қилиш учун тиббий сайёҳ режалаштирилган тиббий даволаниш билан боғлиқ масалалар тўғрисида хабардор қилиниши керак.

б) Тиббий хизмат таъминотчиси, зарур ҳолларда тиббий сайёҳнинг розилигини олиш учун ҳужжатлаштирилган жараёнлар ва шаклларга эга бўлиши керак.

с) Ҳужжатлаштирилган тартиб-қоидалар тиббий сайёҳдан ташқари кимга маълумот берилган келишувга рухсат берилганлиги тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олади.

д) Маълумот берилган келишув ҳужжатлаштирилган бўлиши ва хусусан қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- даволаниш ва қарши кўрсатмаларни тушунтириш;
- даволанишнинг афзалликлари;
- даволаниш билан боғлиқ хавфлар;
- тиббий сайёҳ учун ўзига хос хавфлар;
- терапевтик альтернативалар.

е) Агар маълумот берилган келишувни тиббий сайёҳ имзолай олмаса тиббий сайёҳ ёки унинг қонуний вакили томонидан имзоланади.

ф) Тиббий хизмат кўрсатувчи шифокор тиббий сайёҳатчига бирон бир шубҳа бўлса, саволлар бериш имкониятини бериши ва тиббий хизмат таъминотчиси уларга жавоб бериши керак. Агар тиббий муолажалар хавфи юқори бўлса, даволаниш вақтида маълумот берилган келишув бир неча марта талаб қилиниши мумкин. Бошқа нарсалар қаторида, тиббий сайёҳга маълумот берилган келишувни бекор қилиш имконияти берилadi.

г) Маълумот берилган келишув мавжуд бўлиши ва тиббий сайёҳ тушунадиган тилга расмий таржима қилинган бўлиши керак.

ҳ) Тиббий сайёҳнинг шахсий маълумотлари фақат ваколатли ходимлар учун мавжуд бўлиши керак.

6.5.4 Палаталар

Тиббий хизмат таъминотчилари ўз муассасаларида палаталарни таклиф қилганда, улар тиббий сайёҳ учун зарур бўш жой ва тегишли жиҳозларга эга бўлиши керак.

Ушбу палаталар тиббий сайёҳга қулай ҳароратни таъминлаш учун созланиши табиий ёруғлик, иссиқлик изоляцияси ва кондиционер, шунингдек тиббий сайёҳнинг дам олишини таъминлаш учун акустик изоляция ва кондиционерга эга бўлиши керак. Палаталар ҳаммом билан жиҳозланган бўлиши керак.

6.5.5 Тиббий муассасадан олинган кўчирма

Тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳни уйга қайтариш ёки бошқа тиббий хизмат таъминотчисига кўчириш ёки белгиланган жойда жойлаштириш учун бўшатиш тартибини ҳужжатлаштириши керак.

Чиқиш жараёни тўлиқ чиқиш тўғрисидаги ҳисоботни, қачон берилиши кераклигини кўрсатишни ва уни ёзиб олиш мажбуриятини ўз ичига олиши керак. Чиқиш тўғрисидаги ҳисобот камида қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

- қабул қилиш ва диагностика сабаблари;

- қабул қилиш ва чиқариш саналари;
- тиббий туризмни даволашда муҳим аҳамиятга эга бўлган таҳлиллар натижалари;
- тиббий хизмат таъминотчиси томонидан амалга оширилган тиббий муолажалар;
- касалхонадан чиқаришда саломатлик ҳолати;
- таъминланган асосий дори-дармонлар, шу жумладан тиббий сайёҳ қабул қилиши керак бўлган дори-дармонлар;
- кейинги кўрсатмалар.

Чиқариш тартиби хусусида қуйидаги талабларга риоя қилиниши керак:

а) баённоманинг бир нусхаси клиниканинг касаллик тарихининг бир қисми сифатида қайд этилиши керак ва бошқа нусха тиббий сайёҳга топширилиши керак; ушбу ёзув кейинчалик ўзгартирилиши мумкин эмас ва тиббий сайёҳни даволаш учун масъул шифокор томонидан имзоланиши керак;

б) агар керак бўлса, вақтинчалик чиқиш рухсатномалари, шунингдек ушбу рухсатномалар вақтида бажарилиши керак бўлган тавсиялар куриб чиқилиши керак;

с) тиббий сайёҳлар ва уларнинг ҳамроҳларига уларга риоя қилишлари керак бўлган аниқ кўрсатмалар берилиши керак;

д) тиббий хизмат таъминотчиси, масалан мавжуд бўлмаган дори-дармонлар ва ноқонуний дори-дармонлар ёки даволаниш усулларини ҳисобга олган ҳолда, дори-дармонларни тайинлашда тиббий сайёҳнинг келиб чиқиш мамлакатини (ёки қайтиб келиш мамлакатини) инобатга олиши керак;

е) тиббий сайёҳ кейинги тиббий ёрдам кўрсатиш учун дастлабки тиббий ёрдам кўрсатувчининг тавсиясига биноан бошқа тиббий хизмат кўрсатувчи ташкилотга ўтказилган тақдирда, хизмат кўрсатиш даражасини кафолатлаш учун ҳамкорлик ва мувофиқлаштириш тизими яратилиши керак; тиббий сайёҳ бошқа тиббий хизмат таъминотчисига ўтказилган тақдирда, дастлабки тиббий хизмат таъминотчиси қуйидагиларга мажбур:

- тиббий сайёҳ ўтказиладиган тиббий хизмат таъминотчиси ушбу тиббий сайёҳнинг эҳтиёжларини қаноатлантириши мумкинлигини олдиндан аниқлаш;

- тиббий сайёҳнинг соғлиғи ҳолатига, шунингдек ушбу кўчириш учун зарур бўлган жиҳозларга мувофиқ тиббий сайёҳни ўтказиш шартларини белгилаш;

- тиббий сайёҳ ўтказилаётган тиббий муассасага унинг алоҳида эҳтиёжлари ва зарур тиббий назорати, дори-дармонлар ва бошқа тегишли маълумотлар тўғрисида хабар бериш;

- ўтказишнинг ҳар бир босқичида масъулларни аниқлаш ва уларни турли томонларга батафсил етказиш;

- тиббий сайёҳ юбориладиган тиббий муассасага бўшатиш тўғрисидаги ҳисоботни тақдим этиш;

- тиббий сайёҳнинг соғлиғини бошқа тиббий ходимга топширишда кузатиб бориш учун малакали мутахассис тайинлаш; ушбу шахсда шунингдек, кўчирма ҳисоботининг нусхаси бўлиши керак;

- тиббий хизмат таъминотчиси томонидан кўчирилган тақдирда ҳамроҳлик қилувчи шахснинг зарурияти ёки керак эмаслигини ҳал қилинади;

- агар мавжуд бўлса, тиббий сайёҳни кўчириш бўйича кейинги босқичларни бажариш;

f) тиббий сайёҳни бошқа тиббий хизмат таъминотчисига ўтказиш мумкин бўлмаган ҳолатлар кўриб чиқилиши керак.

6.5.6 Тиббий сайёҳни кейинги кузатишлар

Тиббий хизмат таъминотчиси кузатув тартибини белгилаши, тиббий саёҳатчига даволанишдан кейин кузатишда ёрдам бериши ва шунга мувофиқ ҳаракат қилиши керак.

6.6 Овқатланиш

Овқатланиш тиббий ёрдамнинг ажралмас қисми ва тиббий сайёҳни даволашда жуда муҳим элемент ҳисобланади. Овқатланиш рациониди вегетариан ва тузсиз овқатлар каби мувозанатли ушлаб турувчи ва соғлом овқатлар бўлиши керак.

Овқатланиш хизматларини таклиф қилишда овқатланиш тартиби қуйидагиларни ҳисобга олиши керак:

a) юрак-қон томир касалликлари, ошқозон-ичак тракти касалликлари, диабет ёки аллергия билан оғриган тиббий сайёҳлар учун махсус парҳезлар билан таъминлаш;

b) шахсийлаштирилган парҳезлар: тиббий сайёҳнинг овқатланиш одатлари ва афзалликларига асосланган махсус тайёрланган овқатланиш режимлари.

6.7 Химоя чоралари ва хавфсизликни таъминлаш

6.7.1 Умумий қоидалар

Тиббий хизмат таъминотчиси хавфларни баҳолаши ва тиббий сайёҳлар ва ходимлар учун энг юқори даражадаги хавфсизликни таъминлаш учун қабул қилиниши керак бўлган химоя чораларини белгилаши керак.

Ушбу чора-тадбирлар камида қуйидагиларни ўз ичига олиши керак:

a) тиббий, меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик бўйича масъул органни белгилаш;

b) клиник хавфларнинг олдини олиш ва юмшатиш;

c) умумий хавф ва бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш ва юмшатиш;

d) овқатланиш ва гигиенани таъминлаш чора-тадбирлари;

e) биринчи ёрдам, ёнғин хавфсизлиги ва фавқулодда вазиятларда тартиб-қоидалар;

f) ходимларни ўқитиш.

Тиббий хизмат таъминотчиси хавфни баҳолашдан кейин аниқланган профилактика ва химоя чораларини режалаштириши, ташкил қилиши ва назорат қилиши керак.

Тиббий хизмат таъминотчиси камида қуйидагиларни ўз ичига олган махсус меҳнатни муҳофаза қилиш ва техника хавфсизлиги маълумотлари архивини сақлаши керак:

- хужжатлаштирилган хавфни баҳолаш ва тегишли химоя чоралари;

- меҳнатни муҳофаза қилиш тизимининг механизмлари (тартиблари ва кўрсатмалари);

- алоҳида эҳтиёжга эга тиббий сайёҳларни ҳисобга олган ҳолда фавқулодда вазиятларни бартараф этиш ва эвакуация қилиш тартиблари;

- соғлиқ ва хавфсизликни мунтазам равишда текшириш;

- бахтсиз ҳодисаларни текшириш баённомалари;

- хавфли моддалар билан ишлаш тартиби, шу жумладан тегишли хавфсизлик маълумотлар варақлари;

- ходимларни ўқитганлик тўғрисида ёзувлар, шу жумладан ўқув эвакуациялари.

6.7.2 Озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги

Тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳлар учун озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш юзасидан зарур чораларни белгилаши керак. Ушбу чоратadbирлар, ҳеч бўлмаганда етказиб бериш назорати, озиқ-овқат маҳсулотларини кузатиб бориш, озиқ-овқат хавфсизлиги назорати ва озиқ-овқат маҳсулотларини қайта ишлаш бўйича ходимларнинг малакасини қамраб олиши керак. Тиббий хизмат таъминотчиси озиқ-овқат етказиб беришда хавфни баҳолашнинг муҳим назорат нуқталари (НАССР) ёки яхши ишлаб чиқариш амалиётларига (GMP) риоя қилиши керак.

6.7.3 Озиқ-овқат маҳсулотлари зараркунандаларига қарши кураш ва дезинфекция қилиш

Кемирувчиларга қарши кураш, дезинфекция ва озиқ-овқат зараркунандаларига қарши кураш дастури объектнинг жойлашуви ва ҳолатига асосланади. Маҳсулотлар хусусий ходимлар ёки ташқи ходимлар томонидан ишлатилиши учун тиббий хизмат таъминотчисидан ишлатиладиган маҳсулотларнинг рухсатномаси ва санитария рўйхатидан ўтган нусхаси бўлиши керак.

Шу билан бирга, тиббий хизмат таъминотчиси сув совитиш миноралари, иссиқлик алмашинувчилари, захиралар, душ кабиналари, иссиқ сув кранлари, иситиладиган ҳовузлар, декоратив фавворалар, суғориш тизимлари, ёнғиндан ҳимоя қилиш тизимлари ва умуман совуқ сув таъминоти объектлари ифлосланишини назорат қилиш ва олдини олиш учун зарур бўлган чораларни кўриб чиқиши керак.

6.7.4 Хавфсизлик чоралари ва тиббий туризм объектлари

Тиббий хизмат таъминотчиси ўз ҳудудида тиббий сайёҳ ва ходимларнинг хавфсизлигини таъминлаш чораларини белгилаши шарт. Бунга тиббий сайёҳ, ходимлар ёки тиббий хизмат таъминотчисининг ўзига тегишли объектлар кирази.

Хоналарда хавфсизлик, видеокамералар, автомобил қўйиш жойида калитларни назорат қилиш, шунингдек юкларни юклаш ва тушириш вақтида алоҳида эътибор бериш каби ташқи мониторинг ва назорат воситалари мавжуд.

Тиббий хизматларни кўрсатувчи муассасаларда хавфсизлик тўғрисида:

- а) барча ходимлар идентификацияланиши керак;
- б) бино ва тиббиёт хоналарига кириш (тегишли ҳолларда) кундузи ва кечаси назорат қилиниши керак;
- с) палаталар махфийлик ва хавфсизликни таъминлаш учун зарур механизмлар билан жиҳозланган бўлиши керак.

6.7.5 Ёнғин хавфини баҳолаш ва ундан ҳимоя қилиш

Соғлиқни сақлаш соҳаси мутахассислари ёнғин хавфини баҳолаш натижаларига кўра, ёнғиндан ҳимоя қилиш учун зарур чораларни аниқлашлари керак.

Фавқулодда чиқишлар тўғри белгиланиши, тўсиқлардан доимий равишда озод бўлиши ва занжирлар ёки кулфлар каби тўсиқларсиз ичкаридан осонгина очилиши керак.

6.7.6 Фавқулодда ҳолатлар ва эвакуацияда ҳаракатланиш режаси

Тиббий хизмат таъминотчиси қуйидагиларни белгилайдиган фавқулодда вазият режасини ишлаб чиқиши, амалга ошириши ва қўллаб-қувватлаши керак:

- фавқулодда вазиятларга жавоб бериш, шу жумладан биринчи тиббий ёрдам;

- режаштирилган реакция қилиш учун зарур тайёргарлик;
- вақти-вақти билан синов ва режаштирилган реакция қилиш салоҳиятини ишлаб чиқиш;
- режани барча ходимларнинг эътиборига етказиш, шу жумладан уларнинг вазифалари ва уни амалга ошириш билан боғлиқ мажбуриятлар;
- тиббий сайёҳлар, меҳмонлар ва бошқа учинчи шахслар билан алоқа;
- тегишли фавқулодда вазиятларга жавоб бериш хизматлари ва зарур бўлган бошқа давлат ёки маҳаллий ҳокимият органлари билан алоқа.

Фавқулодда машқлар мунтазам равишда олиб борилади ва ушбу тадбирларнинг натижалари ҳужжатлаштирилади.

Тиббий хизмат таъминотчиси тиббий сайёҳ ва унинг ҳамроҳларини фавқулодда вазиятда ва эвакуация қилишда қандай ҳаракат қилиш кераклиги ҳақида хабардор қилиши керак.

6.8 Тозалаш, дезинфекция қилиш, стерилизация қилиш ва техник хизмат кўрсатиш

6.8.1 Тозалаш, дезинфекция ва стерилизация қилиш

Тиббий хизмат таъминотчиси тозалаш, дезинфекция ва стерилизация қилиш учун масъул шахсни тайинлаши керак.

Тозалаш ва асептика режаси клиник хавфни баҳолаш асосида аниқланиши, ҳужжатлаштирилиши ва амалга оширилиши керак. Тиббий хизмат таъминотчиси соғлиқни сақлаш хизматларини, тозалаш эҳтиёжлари ва жараёнларини ҳисобга олган ҳолда юқори даражадаги тозаланиш таъминлаши керак. Тиббий муассасанинг барча бинолари (масалан жамоат жойлари, хоналар) тўғри тозаланиши ва дезинфекция қилиниши керак. Тиббиёт ходими тозалаш ва дезинфекция қилиш воситаларининг самарадорлигини таъминлаш учун атроф-муҳитда бактериологик ва микробиологик назоратни амалга ошириши керак.

Тозалаш ишлари тиббий сайёҳ ноқулайликларини камайтириш учун амалга оширилади.

6.8.2 Техник хизмат кўрсатиш

Тиббий хизмат таъминотчиси техник хизмат кўрсатиш учун масъул шахсни тайинлаши керак.

Тиббиёт муассасасининг барча бинолари (умумий майдонлар ва индивидуал даволаниш учун хоналар) яхши ҳолатда сақланиши керак. Таъмирлаш ишлари тиббий сайёҳ аралашувисиз амалга оширилиши керак.

А илова

(ахборот қисми)

Тиббий сайёҳнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

А.1 Тиббий сайёҳнинг ҳуқуқлари

А.1.1 Умумий қоидалар

Тиббий сайёҳнинг умумий ҳуқуқлари қуйидагилардан иборат:

- очиқ ахборот ва ҳужжатларни олиш, фойдаланиш, сақлаш, ҳимоя қилиш ва юборишга қаратилган ҳар қандай фаолиятни тартибга солувчи инсон кадр-қиммати, ирода эркинлиги ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқи;

- шахсий ҳаёт, шахс ва инсон кадр-қимматини ҳурмат қилиш ҳуқуқи, шунингдек ҳеч қандай таҳқирлашларсиз тиббий ёрдам олиш ҳуқуқи;

- жамият ва шахс саломатлиги билан боғлиқ хавф омиллари, вазиятлар ва сабаблар тўғрисида тушунарли шартларда тўғри маълумот олиш ҳуқуқи.

А.1.2 Ахборотнинг махфийлиги

Тиббий сайёҳ муассасада, шунингдек давлат тиббиёт муассасаларида бўлиш ёки даволаниш тартиби ва бўлиши билан боғлиқ ҳар қандай маълумотларнинг махфийлигини сақлаш ҳуқуқига эга.

А.1.3 Ахборот

Тиббий сайёҳ қуйидаги маълумотларга эга:

- тиббий муолажа, шу жумладан диагностика, прогноз ва даволаш усуллари ҳақида тушунарли шартларда узлуксиз ва тўлиқ маълумот олиш ҳуқуқи;

- қандайдур шароитда қўшимча мавжуд хавф туғдирмайдиган ўқув ёки тадқиқот дастурлари учун беморга тақдим этилган диагностика ва терапевтик муолажалардан фойдаланиш имконияти тўғрисида хабардор бўлиш ҳуқуқи; ҳар қандай ҳолатда олдиндан маълумот ва ёзма рухсат, шунингдек даволовчи шифокор ва тиббиёт маркази раҳбариятининг розилиги талаб қилинади.

- мумкин бўлган ва озиқ-овқат каби жиҳатларга оид алоҳида эҳтиёжга эга тиббий сайёҳ томонидан сўралган маълумотларни олиш ҳуқуқи.

Бемор томонидан ваколат берилган шахслар ҳам бемор билан бир хил шароитларда маълумот олиш ҳуқуқига эга.

А.1.4 Ҳаракат автономлиги

Тиббий сайёҳ қуйидаги автономия ҳуқуқларига эга:

- беморнинг соғлиғига тааллуқли ҳар қандай ҳаракат, унинг ёрдами ҳақида тўлиқ маълумотга эга бўлгандан сўнг, шунингдек унинг ҳолатида мавжуд бўлган турли хил вариантлардан хабардор бўлганидан сўнг, унинг эркин ва ихтиёрий розилигини талаб қилади;

- саломатлик тўғрисидаги маълумотномалар / сертификатлар олиш ҳуқуқи;

- учинчи шахсларнинг махфийлик ҳуқуқларига зиён етказмаган ҳолда тиббий ёзувлардан барча ҳужжатларга кириш ва улардаги маълумотларнинг нусхасини олиш ҳуқуқи;

- бемор ўз хоҳиш-иродасини шахсан ифода эта олмайдиган вазиятда бўлган вақтга қадар амалга оширилиши учун ўз хоҳиш-иродасини, соғлиғи ва даволаниши ёки вафот этган тақдирда, жасад ва аъзолардан якуний фойдаланиш тўғрисида олдиндан / илгарироқ билдириш ҳуқуқи.

А.2 Тиббий сайёҳнинг мажбуриятлари

Тиббий хизмат таъминотчиси тиббий саёҳатчидан қуйидагиларни талаб қилиши мумкин:

- бутун аҳоли учун қўлланиладиган санитария талабларига, шунингдек тиббий хизматлар томонидан белгиланадиган ўзига хос талабларга риоя қилиш;
- жойлашиш қулайлиги, гигиена ва хавфсизликни ҳурмат қилган ҳолда бинолардан фойдаланиш;
- тиббий хизмат таъминотчиси томонидан тақдим этилган манбалардан, асосан хизматлардан фойдаланиш, меҳнат таътиллари ёки меҳнатга лаёқатсизлик тартиб-қоидалари, шунингдек терапевтик ва ижтимоий имтиёзлар билан боғлиқ ҳолда тўғри фойдаланишни таъминлаш;
- тиббий марказ томонидан белгиланган қоидаларга, шунингдек хизмат кўрсатувчи ходимларга ҳурмат кўрсатиш;
- олдинги тиббий ҳаракат ва даволаниш ҳолатида беморга тегишли равишда хабардор қилинганлиги ва тавсия этилган тиббий муолажани рад этаётганлиги тўғрисида аниқ кўрсатувчи тегишли ҳужжатга имзо чекиш;
- режалаштирилган хизматдан фойдаланмаслик тўғрисида имкон қадар тезроқ хабардор қилиш;
- касалликларнинг олдини олиш соҳасида соғлиқни сақлаш ташкилотлари билан ҳамкорлик қилиш;
- ўз соғлиғи ёки жисмоний ҳолати ҳақида адолатли ва ишончли маълумотларни тақдим этиш, шунингдек бундай маълумотларни, асосан жамоат манфаатлари ёки тиббий ёрдам учун зарур бўлганда уларни олишда ёрдам бериш;
- тиббий муассасалар ва хизматларнинг тузилиши, ташкил этилиши ва фаолиятида ўзи сезган ҳар қандай нормадан четга чиқишлар тўғрисида хабар бериши.

В илова

(норматив қисм)

Лаёқатлилиқка доир минимал талаблар ва воситачилар учун тавсиялар

Воситачилар беморга сифатли тиббий муолажаларни топиш ва уларга эришишда ёрдам бериш учун жавобгардир. Улар тиббий сайёҳларга тўғри тиббий ёрдам олиш учун бир қатор тартибга солиш тизимлари, тиббий муассасалар ва турар жойларни бошқаришда ёрдам беради. Тиббий туризм амалиётида воситачилар муҳим ўрин тутди. Бошқа нарсалар қаторида, тиббий хизматнинг сифати тиббий сайёҳнинг соғлиғига таъсир қилиши мумкин. Воситачилар учун минимал малака талаблари ва йўриқномалари қуйидагилардан иборат:

а) Туризм бозорини билиш

- Воситачилар етарли маълумотга эга бўлиши ва маҳаллий қонунлар ва лицензиялаш қоидаларини тўлиқ билиши керак.

- Воситачилар минимал қонуний талабларни (агар мавжуд бўлса) ҳисобга олган ҳолда тиббий туризм пакетларини, алоҳида хизматларни ёки иккаласини ҳам ишлаб чиқиш ваколатига эга бўлиши керак.

- Воситачилар халқаро транзакциялар (масалан, тўловлар, пул ўтказмалари), агар қўлланилса қоидалари ва шартлари ҳақида зарур билимга эга бўлиши керак.

б) Тиббий сайёҳат мавзуларини билиш

- Воситачилар тиббий туризмнинг асосий қиймат занжири, асосий манфаатдор томонлар ва тиббий сайёҳни ўзларининг доимий яшаш жойларидан ташқарида тиббий аралашувни амалга оширишга ундайдиган асосий муаммоларни тушунишлари керак.

- Воситачилар тиббий сайёҳ ва унга ҳамроҳлик қилувчи шахсларнинг эҳтиёжлари ва истакларини тушунишлари керак.

в) Минимал тиббий билим

- Воситачилар даволаниш ёки даволаш натижалари бўйича маслаҳат беришда ўзларининг чекловларидан хабардор бўлишлари керак.

- Воситачилар ҳар қандай ҳолатда тиббий маслаҳат беришдан ўзларини тийишлари керак.

д) Мумкин бўлган манфаатлар тўқнашувини бошқариш усулларини билиш

- Воситачилар тиббий сайёҳ билан ўзаро муносабатларда шаффофликни таъминлаши керак.

е) Тиббий туризм мақсадини билиш

- Воситачилар ўзлари таклиф этаётган тиббий туризм йўналиши бўйича етарли билимга эга бўлиши керак.

- Воситачилар қабул қилувчи тиббий давлатнинг маданий ва тил хусусиятларидан хабардор бўлиши керак.

- Воситачилар ҳуқуқий ҳимоя, шунингдек амалдаги тиббий жавобгарлик ҳужжатларидан хабардор бўлиши керак.

ф) мижозларга хизмат кўрсатиш

- Воситачилар дастлабки алоқадан кейинги тиббий ёрдамгача бўлган барча алоқа нуқталарида қўлланиладиган мижозларга хизмат кўрсатиш қобилятига эга бўлиши керак.

g) Ижтимоий-ахлоқий маркетинг

- Воситачилар тиббий сайёҳни холис, ишончли ва янгиланган маълумотлар билан таъминлайдилар.

- Воситачилар ўз веб-сайтлари тўғри бошқарилишини ва мунтазам янгиланишини таъминлайдилар.

Ўзбекистон Республикаси Туризм ва спорт
вазирлигининг "Спорт ва туризм хизматларини
сертификатлаш маркази" Давлат унитар корхонасига
хизмат доирасида фойдаланиш учун

Библиография

- [1] ISO 9001, Сифат менежмент тизимлари — Талаблар
- [2] ISO 10002, Сифатни бошқариш —Мижозларнинг қаноатланганлиги —
Ташкилотлар учун шикоятларни кўриб чиқиш бўйича қўлланма
- [3] ISO 10004,— Сифатни бошқариш Мижозларнинг қаноатланганлиги —
Мониторинг ва баҳолаш бўйича тавсиялар
- [4] ISO 13485, Тиббий ускуналар — Сифат менежмент тизими — Тартибга
солиш мақсадлари учун талаблар
- [5] ISO 21542, Қурилиш конструкцияси — Яратилган муҳитнинг
мавжудлиги ва қулайлиги
- [6] ISO 21902,²⁾ Туризм ва тегишли хизматлар - Ҳар бир киши учун қулай
туризм - Талаб ва тавсиялар
- [7] ISO 22870, Беморни кузатиш жойида диагностика (РОСТ) — Сифат ва
малакага доир талаблар
- [8] ISO 22886, Соғлиқни сақлашни ташкил қилишни бошқариш - Луғат
- [9] ISO 31000, Хавфларни бошқариш — Бошқарув тамойиллари

Библиографик маълумотлар

OKC 03.080.30; 03.200.01

Муҳим сўзлар: тиббий ёрдам, тиббий муолажа, тиббий туризм, даволаш

Ўзбекистон Республикаси Туризм ва спорт
вазирлигининг "Спорт ва туризм хизматларини
сертификатлаш маркази" Давлат унитар корхонасига
хизмат доирасида фойдаланиш учун

Ўзгартиришларни рўйхатга олиш варағи

O'z DSt ISO 22525:2022 (ISO 22525:2020) «Туризм ва унга боғлиқ хизматлар. Тиббий туризм. Хизмат кўрсатишга доир талаблар»

[illegible]

O'z DSt ISO 22525:2021 (ISO 22525:2020)

СТК 4 «Туризм ва спорт
стандартиштириш бўйича
техник қўмита раиси»

А.Аққулов

СТК 4 «Туризм ва спорт
стандартиштириш бўйича
техник қўмита раиси ўринбосари»

И.Шарипов

СТК 4 «Туризм ва спорт
стандартиштириш бўйича
техник қўмита маъсул котиби»

С.Хонбабаев

«Спорт ва туризм хизматларини
сертификатлаш» ДУК маркази
«Стандартиштириш»
бўлим бошлиғи

А.Мухитдинов